

βόλτα

βόλτα, η, ουσ. [<ιταλ. volta], η βόλτα. **1α.** ο γύρος, η στροφή, η περιστροφή: «δεν μπορεί να πάρει άλλη βόλτα η βίδα, γιατί έσφιξε καλά». **β.** η χορευτική στροφή: «με την πρώτη βόλτα του ζαλίστηκε κι έπεσε στην πίστα». (Λαϊκό τραγούδι: και στη στερνή τη **βόλτα** και στη στερνή πενιά χάθηκε σα σκοτάδι μέσα στη σκοτεινιά). **2.** ο χώρος ή η περιοχή που έχει καθιερωθεί για περίπατο και αυτός ο ίδιος ο περίπατος: «αν ψάχνεις τον τάδε, μου είπαν πως τον είδαν στη βόλτα». (Λαϊκό τραγούδι: καρροτσιέρη, να δυο λίρες για τσοι **βόλτες** που μας πήρες). βλ. και λ. [νυφοπάζαρο](#). **3.** η πετονιά του ψαρέματος: «στην άκρη της βόλτας έδωσε τ' αγκίστρι του». **4.** φορά: «την επόμενη βόλτα, θ' αναλάβω εγώ τα έξοδα». Υποκορ. **βολτίτσα, η** και **βολτούλα, η** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 37 φρ.)·

- *άμα (αν) δε γουστάρεις, τη βόλτα σου ή άμα (αν) δε σου γουστάρει, τη βόλτα σου, αν δε σου αρέσει ή αν δε συμφωνείς με αυτό που λέω ή με αυτό που θέλω, με τον τρόπο που ενεργώ ή συμπεριφέρομαι, τότε σήκω και φύγε: «θα πάω να βρω την παρέα μου στα μπουζούκια. Άμα γουστάρεις έρχεσαι, άμα δε γουστάρεις, τη βόλτα σου || θα είναι και ο τάδε μαζί σας; -Αν δε σου γουστάρει, τη βόλτα σου»·*

- *άμα (αν) δε σ' αρέσει, τη βόλτα σου, βλ. φρ. άμα (αν) δε γουστάρεις, τη βόλτα σου·*

- *βγαίνω βόλτα, βλ. φρ. πάω βόλτα·*

- *δίνω μια βόλτα ή δίνω τη βόλτα μου, βλ. φρ. φέρνω μια βόλτα·*

- *δίνω τις βόλτες μου, βλ. φρ. φέρνω τις βόλτες μου·*

- *δώσ' του να πάρει μια βόλτα, κάν' το να πάρει μια στροφή, μια περιστροφή: «εγώ θα κρατώ κόντρα από δω κι εσύ δώσ' του μια βόλτα!»·*

- *κάνε τη βόλτα σου, (απειλητικά ή προειδοποιητικά) απομακρύνσου, φύγε, μην ενδιαφέρεσαι: «γιατί είναι τόσος κόσμος μαζεμένος εκεί πέρα, ρε φίλε; -Κάνε τη βόλτα σου». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το ρε·*

- *κάνω βόλτα ή κάνω τη βόλτα μου, α.* περπατώ για ευχαρίστηση σε χώρο αναψυχής: «κάθε απόγευμα κάνω βόλτα στην παραλία || αν δεν κάνω τη βόλτα μου κάθε απόγευμα, δεν ησυχάζω». (Λαϊκό τραγούδι: *θα σε **κάνω όλο βόλτα** θα περνάμ' ζωή και κότα, θα γλεντάμε στην Αθήνα με βιολιά και με ρετσίνα*). **β.** περιφέρομαι: «όταν έχω καιρό, κάνω τη βόλτα μου στις βιτρίνες των μαγαζιών έτσι για ενημέρωση». (Δημοτικό τραγούδι: *το φεγγάρι **κάνει βόλτα** στην αγάπης μου την πόρτα*)·

- *κάνω βόλτες, α.* περιφέρομαι στους δρόμους χωρίς σκοπό: «όταν δεν έχω δουλειά, κάνω βόλτες μέσα στην πόλη || ποιος να ξέρει πού κάνει βόλτες μέχρι τέτοια ώρα!». (Λαϊκό τραγούδι: *τώρα στους δρόμους **κάνεις βόλτες**, με παγωμένη κι άδεια καρδιά. Μα θα σου φαίνονται βαριές οι πόρτες, που θα σε δέχονται κάθε βραδιά*). **β.** περιφέρομαι γύρω από ένα σημείο: «το γεράκι έκανε βόλτες πάνω απ' τα κεφάλια μας». (Λαϊκό τραγούδι: *το φεγγάρι **κάνει βόλτες** στην κυράς μου τα μαλλιά, παίξε Τσιτσάνη μου το μπουζουκάκι να θυμηθούμε τα παλιά*)· βλ. και φρ. *φέρνω βόλτες*·

- *κάνω μια βόλτα ή κάνω τη βόλτα μου, βλ. φρ. φέρνω μια βόλτα·*

- *κάνω τη βόλτα μου, φεύγω, απομακρύνομαι: «βαρέθηκα τόσες ώρες στο καφενείο κι είπα να κάνω τη βόλτα μου»·*

- *κάνω τις βόλτες μου, βλ. φρ. φέρνω τις βόλτες μου·*

- *κόβω βόλτες, α.* περιφέρομαι, τριγυρνώ άσκοπα στους δρόμους: «όλο τ' απόγευμα έκοβε βόλτες μέσα στην πόλη». **β.** απομακρύνομαι και επιστρέφω συνέχεια στο ίδιο μέρος: «όλο το πρωί έκοβε βόλτες κάτω απ' το παράθυρο της». (Λαϊκό τραγούδι: *άλλοι **κόβουν βόλτες** στο φεγγάρι κι ο Μαθιός τσαρούχι και ταγάρι*)·

- *παίρνω βόλτα*, επισκέπτομαι διαδοχικά κάποιους ή κάποιους χώρους: «πήρε βόλτα τους φίλους του κι άρχισε να τους ζητάει να τον βοηθήσουν || αναγκάστηκα να πάρω βόλτα τα μπαράκια για να σε βρω». (Λαϊκό τραγούδι: *τις ταβέρνες όλες βόλτα θα τις πάρω και θα πω και θ' αρχίσω σαν και πρώτα πάλι να μεθώ*).

- *παίρνω μια βόλτα* ή *παίρνω τη βόλτα μου*, βλ. φρ. *φέρνω μια βόλτα*. (Λαϊκό τραγούδι: *πάρε τη βόλτα σου κι έλα κοντά μου, να σε χορτάσω με τα φιλιά μου*).

- *παίρνω τη βόλτα μου*, απομακρύνομαι από κάπου, φεύγω: «κάθε φορά που βλέπω ν' αγριεύουν τα πράγματα σε μια παρέα, παίρνω τη βόλτα μου».

- *παίρνω την κάτω βόλτα*, **α.** καταστρέφομαι οικονομικά, ηθικά, ψυχικά ή σωματικά: «απ' τη μέρα που πήρε την κάτω βόλτα, δεν έχει λεφτά ούτε για τα τσιγάρα του || απ' τη μέρα που πέθανε ο πατέρας του, πήρε την κάτω βόλτα». (Λαϊκό τραγούδι: *πήραμε την κάτω βόλτα, όμορφή μου Παναγιώτα, όμορφή μου Παναγιώτα, Γιώτα μου γλυκιά*). **β.** χάνω την υγεία μου, αδυνατίζω, αρρωσταίνω: «οι γιατροί ανησυχούν έντονα, γιατί πήρε την κάτω βόλτα».

- *παίρνω την πάνω βόλτα*, αναλαμβάνω οικονομικά, ηθικά, ψυχικά ή σωματικά: «μ' ένα λαχειάκι που του 'πεσε, πήρε αμέσως την πάνω βόλτα ο άνθρωπος || όταν βγήκε απ' το νοσοκομείο, ήταν σαν τσίρος, τώρα όμως με το φαγητό που έκανε πήρε πάλι την πάνω βόλτα».

- *παίρνω τις βόλτες μου*, βλ. φρ. *φέρνω τις βόλτες μου*.

- *πάρε τη βόλτα σου*, (απειλητικά ή προειδοποιητικά), βλ. φρ. *κάνε τη βόλτα σου*.

- *πάω βόλτα*, περπατώ για ευχαρίστηση σε κάποιο χώρο αναψυχής: «κάθε απόγευμα πάω βόλτα στην παραλία».

- *ρίχνω μια βόλτα* ή *ρίχνω τη βόλτα μου*, κάνω μια χορευτική στροφή, ιδίως σε ζειμπέκικο και κατ' επέκταση χορεύω: «πάνω στο κέφι σηκώθηκε κι αυτός κι έριξε μια βόλτα». (Λαϊκό τραγούδι: *ρίξε μια βόλτα παλικάρι ν' αναστενάξει το πατάρι*).

- *ρίχνω τις βόλτες μου*, χορεύω, ιδίως ζειμπέκικο χορό: «μόλις ήρθε στο τσακίρ κέφι, σηκώθηκε κι αυτός κι έριξε τις βόλτες του». (Λαϊκό τραγούδι: *μέσ' στην πίστα θα χιμήξω, βρε καρδούλα μου, και τις βόλτες μου θα ρίξω, ωχ,μανούλα μου*).

- *τα φέρνω βόλτα*, αντεπεξέρχομαι στις δύσκολες καταστάσεις, στις δυσκολίες της ζωής, ιδίως κατορθώνω και κερδίζω τα προς το ζην: «μπορεί να περνάει δυσκολίες, αλλά καταφέρνει και τα φέρνει βόλτα || δεν άφησε ποτέ το σπίτι του νηστικό, γιατί πάντα τα φέρνει βόλτα».

- *τη φέρνω βόλτα*, (για γυναίκες) την ξεγελώ και της επιβάλλω τη σεξουαλική πράξη: «της έταξε λαγούς με πετραχήλια, ώσπου την έφερε βόλτα την αγαθιάρα».

- *της δίνω τη βόλτα της*, (ειρωνικά) διαλύω τον ερωτικό δεσμό που είχα μαζί της, διαλύω το γάμο μου, τη διώχνω: «αφού δεν έλεγε να βάλει μυαλό, της έδωσα τη βόλτα της».

- *τον βγάζω βόλτα*, τον οδηγώ ή τον συνοδεύω στον περίπατο: «επειδή ο παππούς πάσχει από την καρδιά του, όταν ο καιρός είναι καλός, τον βγάζω βόλτα στην παραλία».

- *τον κάνω βόλτα*, βλ. φρ. *τον βγάζω βόλτα*.

- *τον πάω βόλτα*, βλ. φρ. *τον βγάζω βόλτα*.

- *τον πήρε η κάτω βόλτα*, **α.** καταστράφηκε οικονομικά: «έκανε επικίνδυνα ανοίγματα στη δουλειά του, ώσπου τον πήρε η κάτω βόλτα». Συνών. *τον πήρε η μπάλα / τον πήρε η μπόρα / τον πήρε το ποτάμι*. **β.** χειροτερεύει η ψυχική ή σωματική του κατάσταση: «απ' τη μέρα που έπιασε τη γυναίκα του με γκόμενο, τον πήρε η κάτω βόλτα || μεγάλωσε ο πατέρας μου και τον πήρε η κάτω βόλτα». Συνών. *τον πήρε η κάτω βόλτα / τον πήρε η μπάλα / τον*

πήρε η μπόρα·

- τον φέρνω βόλτα, **α.** τον ξεγελώ, τον πείθω: «από δω τον είχε, από κει τον είχε, τον έφερε βόλτα και του πήρε τα δανεικά». (Λαϊκό τραγούδι: μια γυναίκα **σε φέρνει βόλτα** και σ' έχει κάνει να κλαις, κάνε πέρα γυναίκες θα 'βρεις να σ' αγαπήσουν πολλές). **β.** τον γυροφέρνω για κάποιο σκοπό: «μέρες τώρα τον φέρνει βόλτα για να του πάρει κάτι δανεικά». (Λαϊκό τραγούδι: τι θέλεις στο κορίτσι μου κι όλο **το φέρνεις βόλτα**; κι αν ξαναρθείς στο σπίτι μου θα βρεις κλειστή την πόρτα). **γ.** είναι του χεριού μου, τον νικώ: «σε μένα δεν μπορεί να κουνηθεί, γιατί ξέρει πως τον φέρνω βόλτα». **δ.** τον αντιμετωπίζω αποτελεσματικά: «είναι τόσο έξυπνος, που μόνο εσύ μπορείς να τον φέρεις βόλτα»·

- του δίνω τη βόλτα του, (ειρωνικά) τον διώχνω, τον απολύω με απότομο, με βίαιο τρόπο από την εργασία μου, από τη δουλειά μου: «επειδή ήταν συστηματικός κοπανατζής, του 'δωσα τη βόλτα του»·

- τρομάζει να τα φέρει βόλτα, καταβάλλει μεγάλο κόπο για να αντεπεξέλθει τις δύσκολες καταστάσεις, ιδίως για να κατορθώσει να κερδίσει τα προς το ζην: «κάθε βράδυ γυρίζει πτώμα στο σπίτι του, γιατί όλη τη μέρα τρομάζει να τα φέρει βόλτα»·

- φέρνω βόλτα ή φέρνω μια βόλτα (κάτι), **α.** κάνω κάτι ώστε να φέρει μια περιστροφική ή κυκλική κίνηση: «όσο θα κρατώ εγώ κόντρα, προσπάθησε να φέρεις μια βόλτα τη βίδα». (Λαϊκό τραγούδι: **τριγύρω όλοι στις φωτιές, τη βόλτα φέρνει ο αργιλές**). **β.** τριγυρίζω επίμονα στο ίδιο μέρος: «φέρνει βόλτα το σπίτι της, μήπως και τη δει». (Λαϊκό τραγούδι: αν με δεις και **φέρνω βόλτα** το στριφτό βάλτο στην πόρτα)·

- φέρνω βόλτες, **α.** περιπλανιέμαι άσκοπα, αλητεύω: «πού φέρνεις βόλτες απ' το πρωί, βρε αλητόπαιδο;». **β.** τριγυρίζω επίμονα στο ίδιο μέρος: «απ' τη μέρα που τη γνώρισε, φέρνει βόλτες έξω απ' το σπίτι της»· βλ. και φρ. **κάνω βόλτες**·

- φέρνω μια βόλτα ή φέρνω τη βόλτα μου, βλ. φρ. **ρίχνω μια βόλτα**·

- φέρνω τις βόλτες μου, βλ. φρ. **ρίχνω τις βόλτες μου**. (Λαϊκό τραγούδι: **φέρτε μου ούζο και κρασί, βιολιά και σαντουράκια, να φέρνετε τις βόλτες σας μάγκες και κουτσαβάκια**).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας